

MATERIJAL BR. 13

EUGENE TRIVIZAS O TERMINU „PIGS”

Eugene Trivizas, autor suvremenih bajki i profesor kriminalistike na Sveučilištu u Readingu, koji je dobio sudski postupak protiv Coca-Cole, piše i dokazima potkrepljuje svoje viđenje upotrebe termina „PIGS” (svinje), ali i sustavno korištenje negativnih stereotipa za opisivanje naroda. Profesor Trivizas piše:

„Prikazivanje Grka kao prevaranata, izdajica itd. još je jedan slučaj sociološkog fenomena korištenja negativnih nacionalnih stereotipa u kriznim vremenima. Umjesto da se osuđuju i kritiziraju odluke ili postupci određenih pojedinaca, kolektivno se stigmatizira cijeli narod. Najopasniji stereotip počiva u pitanju jesu li određene rase ili etničke skupine ljudska bića?”

Akronim „PIGS” koji zapadna Europa i anglo-saksonski ulagači i komentatori upotrebljavaju kao skraćenicu za narode južne Europe i njihova gospodarstva nije samo neumjesna uvreda. Riječ je o modernoj inačici povijesne pojave izražavanja sumnje u čovječnost drugih ljudskih bića, pri čemu pripadnici jedne etničke skupine degradiraju pripadnike druge etničke skupine do razine životinja, i time neizravno poručuju da oni to i zaslužuju.

Iako su neke novine, kao na primjer „Financial Times”, i banke, kao što je Barclays, reagirale na pritužbe, kao što je pritužba portugalskog ministra financija, i zabranile termin „PIGS”, postoji opasnost da će termin ući u svakodnevnu uporabu. Oni koji ga nastave upotrebljavati ne razumiju koliko je to ozbiljno. Zaboravljaju da su se u prošlosti slični pogrđni izrazi upotrebljavali da se javnost desenzibilizira, da se ukinu sve skrupule, onemoguću empatija i utre put progonu, masakru, pa čak i genocidu.

Genocidu u Ruandi prethodila je, na primjer, ciljana državna kampanja verbalnog onečovječenja žrtava, a tijekom Drugog svjetskog rata japanska je propaganda primjenjivala istu metodu protiv Amerikanaca. Najekstremniji je slučaj naravno Treći Reich. Jedan od kemijskih preparata korištenih u koncentracijskim logorima za genocid nad Židovima bio je pesticid Ciklon B. No dugo vremena prije nego što su zatvorenici ubijani pesticidima, nacistički propagandni stroj dehumanizirao ih je.

Za opisivanje Židova sustavno su upotrebljavani termini kao što su „štakori ” i „štetočine ”. Kad svoje protivnike ne smatrate ljudskim bićima već zvijerima ili nametnicima, ne ustručavate se ubiti ih i potom reciklirati njihovu kosu ili masnoću. Verbalno onečovječenje odnosno dehumanizacija prvi je korak prema stvarnom nasilju, i to ne samo u međunarodnom kontekstu.

U svojem istraživanju grupnih zločina razlikujem dvije kategorije uvredljivih izraza: izraze kojima se u pitanje dovodi mužkost protivnika i one kojima se osporava njihova čovječnost. Utvrdio sam da izrazi o mužkosti otvaraju put ritualnom, a oni o čovječnosti stvarnom nasilju (1). Zbog tragičnih posljedica verbalnog onečovječenja antropolozi Montagu i Matson smatraju proces dehumanizacije drugih

KUĆA EUROPSKE POVIJESTI

ljudskih bića „petim jahačem Apokalipse”. Svakako bi bilo pretjerano tvrditi da oni koji upotrebljavaju termin „PIGS” pripremaju teren za ekonomsko klanje rastrošnih „prašćića” s juga.

Iznenaduje da civilizirani ljudi dosegnu tu točku da upotrebljavaju omalovažavajuće izraze koji su u prošlosti prouzročili toliko patnje. Ako prema drugima ne postupamo kao prema pojedincima već predstavnicima stereotipa, pri čemu jedna etnička skupina predstavlja sve što je pošteno i etično, a protivnik sve što je nepošteno i nemoralno, to širom otvara vrata svim oblicima barbarstva. Južnjaci nisu „prašćići”, kao što Grci nisu rođeni prevaranti niti su Nijemci skloni genocidu.

U svakome od nas postoji dobro i zlo, a verbalne socijalne interakcije mogu to zlo lako probuditi. Nadajmo da će se „peti jahač Apokalipse” na svom putu naići na zrna razuma i otkriti našu zajedničku čovječnost prije nego što krene u novi siloviti napad.”

1. „Crowd events in the Metropolitan Area”, The Kingston Law Review, svezak 9., br. 3, prosinac 1979.
2. Ashley Montagu, Floyd Matson „The Dehumanization of Man”, New York: McGraw-Hill, 1983.

Izvor: TA NEA